

EDITORIAL

Nagahana nga malaparan nga pagpamigos sa tabon sang “anti-terorismo”

Sa hingapusan sang Disyembre 2020, gin-anunsyo sang Anti-Terrorism Council (ATC) ni Rodrigo Duterte nga pormal sini nga “gintalana” bilang “terorista nga organisasyon” ang Partido Komunista sang Pilipinas (PKP) kag ang Bagong Hukbong Bayan (BHB). Ginhimo ang tikang nga ini sandig sa Anti-Terrorism Law (ATL) nga dali-dali nga ginpasar ni Duterte sang Hulyo 2020.

Malisyoso kag wala sang basehan ang “pagtalana” sang ATC batuk sa PKP kag BHB. Ang PKP kag ang BHB mga rebolusyonaryong organisasyon nga nagasulong sang paghimakas para sa pungsodnon nga kahilwayan. Ang armadong paghimakas sang pumuluyong Pilipino madugay na nga ginkilala sang lokal kag dumuluong nga mga institusyon, organisasyon kag guberno bilang lehitimo nga paghimakas batuk sa dumuluong kag lokal nga pagpamigos.

Ang mga rebolusyonaryo nga armadong pwersa hugot nga nagsunod lunsay sa mga internal nga pagsulundan kag mga internasyunal nga makatawo nga layi nga nagaamlig sa interes kag kaayuhan sang

mga sibilyan. Hugot nga nagapanindugan ang Partido kag BHB kontra sa terorista nga kalakasan batuk sa indi armadong pumuluyo.

Ginhimo sang ATC ang tikang nga ini bisan wala pa mahusgahan ang indi magnubo sa 30 reklamo nga ginpasaka sa Korte Suprema nga nagakwestyon sa ATL. Ginakwestyon man sang pila ka eksperto nga ligal ang pagkaso sang “terorismo” batuk sa Partido kag BHB nga siling nila “rebelde” kag indi “terorista” bangud sa katuyuan sini nga ibagsak ang nagahari nga guberno kag bayluhan ini sang demokratiko nga guberno sang banwa.

Bisan nga ginatum-ukan sang malisyoso nga pagtalana sa idalom

sang ATL, indi ang Partido kag BHB ang pinakarget sang mga tikang nga ini sang rehimeng Duterte. Bangud daan na nga ilegal kag wala nasakup sang layi sang reaksyunaryong guberno, ang PKP kag BHB wala sang ligal nga kahimtangan nga pwede maapektuhan sang tikang nga ini.

Ang tunay nga target sang malisyoso nga pagtalana batuk sa PKP kag BHB amo ang ligal kag indi armado nga mga pungsodnon-demokratikong pwersa kag ang malapad nga kubay sang progresibo kag patriyotikong mga organisasyon, *party-list*, unyon, tagapangapin sang tawhanon nga kinamatarung, mga NGO (*non-governmental organization*) kag indibidwal nga aktibo nga nagakontra sa tiraniya. Gin-ako sang mga pangunahon nga upisyal ni Duterte nga madalahig sa tikang nga ini ang mga grupo nga ginaakusar nga mga “prente” sang PKP kag

BHB. Sining nagligad nga mga bulan, hayagan nila nga gin-red-tag ang mga organisasyon nga ini.

Sandig sa tikang nga ini, gin-mandu sang gubyrno nga uyatan ang mga “bank account sang PKP kag BHB,” nga makaapekto, indi sa PKP (nga wala sang kwarta sa bangko nga mahimo nga ipiton sang gubyrno), kundi ang nagkalainlain nga mga organisasyon kag indibidwal nga ginaakusahan sang gubyrno nga “nagapadala sang pondo sa BHB”.

Indi malayo nga sa sulod sang pila ka semana o bulan, pagagamiton sang gubyrnong Duterte ang tikang nga ini para sa hayagan nga iligalisasyon kag pag-ipit sa mga demokratikong kinamatarung. Sa pormal nga “pagtalana” sa PKP kag BHB nga “terorista”, ang sin-o man nga akusahan nga nakaangut, nagsuporta, nagasimpatiya o nagatago sa ila mahimo nga akusahan kag silutan sa idalom sang ATL. Pagagamiton ni Duterte ang tabon nga “anti-terorismo” para tapnaon ang demokrasya kag pahipuson ang tanan nga nagapamatuk sa iya tiraniya.

Dapat lubos nga maghulag kag

magbato ang tanan nga pwersa nga demokratiko batuk sa paggamit ni Duterte sa ATL para tapnaon ang mga demokratiko nga kinamatarung kag ligal nga istatus. Ginabuyok sang Partido ang nagkalainlain nga pwersa, pati ang wala sang kahilabtan sa PKP o bisan kontra sa PKP o BHB, nga manindugan batuk sa paggamit sang ATL para sa “pagtalana nga terorista” batuk sa PKP kag BHB bangud sa indi magdugay madalahig ang mga kinamatarung nga ligal kag pangpulitika sang tanan.

Nagapanawagan ang National Democratic Front of the Philippines (NDFP) sa mga abyan sang pumuluyong Pilipino nga magpahayag kontra sa ATL. Suno sa NDFP, labi nga nangin imposible nga may sugilanon pangkalinungan bilang pamaagi sang paglubad sa mga ugat sang armadong inaway sa Pilipinas.

Nagapanawagan man ang NDFP sa mga pumuluyo kag gubyrno sang United States, European Union, New Zealand, Australia kag United Kingdom nga maghambal batuk sa sala nga pagtalana sa PKP. Ginduso man sini ang pagkakas sa ngalan sang PKP kag BHB sa “listahan nga tero-

rista” sang US kag pila ka dumuluyong nga gubyrno agud makabulig sa pagtinguha sang pumuluyong Pilipino nga batuan ang mga tuyo nga magtukod sang isa ka pasistang diktadurya sa tabon sang “anti-terorismo” kag tugahon ang kundisyon agud liwat nga masuguran ang nauntat nga sugilanon pangkalinungan sang GRP-NDFP.

Bangud may ara na lamang 500 adlaw sa Malacañang, nagadali-dali subong si Duterte nga paandaron ang iya mga padihot para magapabilin ang dinastiyang Duterte sa poder. Lakip sa mga ini ang hayag nga pagtukod sang isa ka pasistang diktadurya, pagduso sang “charter change” sa ngalan sang pederalismo kag ang pagsiguro nga “mapilian” ang iya ambisyosa, pareho nga pasista kag uhaw-sa-gahum nga anak nga si Sara para magbulos sa pagkapresidente.

Gani palala nga palala ang kampanya nga pagpamigos sang rehimgang US-Duterte. Antes magtapos ang 2020, siyam ka lider sang minorityang pumuluyo nga Tumandok sang Panay ang wala sang inugbato nga ginpatay sang mga pasistang pulis sa kaaganhon nga pagsalakay sa ila mga baryo sang Disyembre 30. Indi maglayo nga talan-awon ini sang “estilo nga Jakarta” nga maduguon nga pagpamigos nga madugay na gusto ipatuman ni Duterte sa kampanyang “anti-komunista”.

Sa atubang sang daku nga pasistang pamahug batuk sa mga demokratikong kinamatarung, dapat lubos nga maghulag ang Bagong Hukbong Bayan kag maglunsar sang mga taktikal nga opensiba, labi na batuk sa mga abusado nga yunit sang militar kag pulis. Kinahanglan man nga tukuron ang mga armado nga yunit partisano sang BHB para ideploy sa guwa sang mga sonang gerilya agud maglunsar sang mga taktikal nga opensiba batuk sa mga pasilidad militar, pangkomunikasyon kag pangtransportasyon sang kaway kag batuk sa mga yabi nga upisyal kag tinawo nga may kahilabtan o utok sang mga pasistang krimen batuk sa masa.

AB

 <p>Tuig LII No. 1 Enero 7, 2021</p> <hr/> <p>Ang <i>Ang Bayan</i> ginabantala sa lenggwahe nga Pilipino, Bisaya, Iloko, Hiligaynon, Waray kag Ingles. Nagabaton ang <i>Ang Bayan</i> sang mga kontribusyon sa porma sang mga artikulo kag balita. Ginabuyok man ang mga bumalasa nga magpaabot sang mga saway kag rekomendasyon sa ikauswag sang aton pahayagan.</p> <p> instagram.com/prwcnewsroom</p> <p> @prwc_info</p> <p> cppinformationbureau@gmail.com</p>	<h2 style="text-decoration: underline;">Kaundan</h2> <p>Editorial: Nagahana nga malaparan nga pagpigos sa tabon sg “anti-terorismo” 1</p> <p>#DiMagpalutos: Labing pabaskugon pa ang Partido 2</p> <p>Kumprehensibo nga pagsulong sa Negros 3</p> <p>Mga tumandok nga kontra-dam, ginmasaker 4</p> <p>Madinalag-on nga barikada sa Lupang Ramos 4</p> <p>Aktibista nga mangunguma, ginpatay sa Bohol 4</p> <p>Badyet para sa kurakot kg pasismo 5</p> <p>Gamay nga pondo para sa bakuna 5</p> <p>Mga baril, ginsurender sg CAFGU sa BHB 5</p> <p>Treyning militar sg BHB-Eastern Samar 5</p> <p>Luwat nga atubangay nga klase 6</p> <p>13th month pay, wala ginhatag sa madamo 7</p> <p>Luwat sa Covid-19 pero indi sa kabudlay 8</p> <p>Social media, alagyan sg pagbato 10</p>
<p>Ang <i>Ang Bayan</i> ginabantala duha ka beses kada bulan sang Komite Sentral sang Partido Komunista ng Pilipinas</p>	

#DiMagpalutos: Labing pabaskugon pa ang Partido!

Simple pero malipayon nga pagtilipon ang ginhiwat sa nagkalainlain nga prenteng gerilya kag komunidad sang masa agud saulugon ang ika-52 anibersaryo sang Partido Komunista sang Pilipinas (PKP). Sa atubang sang mga mabaskog nga operasyon kag pagpanglight sang militar, nagpursiger ang masa para makatambong kag makiisa sa aktibidad kag saulugon ang mga kadalagan nga naagum sang Partido kag rebolusyonaryong hublag kag tasahon ang mga leksyon sining nagligad nga tuig.

Sa pauna nga mga report, may mga pagtilipon kag selebrasyon sa mga prenteng gerilya sang Ilocos-Cordillera Region, Southern Tagalog, Southern Mindanao Region (SMR) kag North Eastern Mindanao Region. Sa SMR, gindungan ang selebrasyon sa pagtapos sang Basehang Kurso ng Partido sa isa ka kampo sang Bagong Hukbong Bayan (BHB).

North Central Mindanao. Ginatubang kag napangibabawan sang rebolusyonaryong pwersa ang kabangis sang kaaway sa rehiyon. Epektibo nga napreserba sang Partido ang kusog sini sa erya kag ara sa pusisyon ini subong nga mag-angkon sang dugang nga kadalagan sa masunod nga tuig. Sang 2020, nakalunsar ang BHB sang 92 aksyong militar sa rehiyon batuk sa Armed Forces of the Philippines (AFP) kag mga paramilitar nga nagaserbi nga pwersa pangseguridad sang higante nga mga minahan kag plantasyon. Indi magnubo sa 154 ang kaswalti sa kubay sang reaksyunaryong militar kon sa diin 88 ang napatay sa inaway.

Madinalag-on man ang nagkalainlain nga kampanyang masa nga ginlunsar sang rehiyon pareho sang pagkumpronta sa mga agalon nga mayduta, pagpasaka sang reklamo sa mga ahensya sang gubyrno kag kampanya nga untat-operasyon sa mga kumpanya. Paagi sini, napataas ang sweldo sang mga mamumugon sa uma kag nahatag ang ila mga benepisyo. Napataas man ang presyo sang mga produkto sang mga ma-

ngunguma. Maisog man nga ginatubang sang masa ang pasismo sang AFP sa ila komunidad. Ginpasidungan sang komite sang Partido sa rehiyon ang 18 hangaway nga napatay bangud sa pagpamomba sang AFP kag siyam nga napatay sa engkwentro.

Northeastern Mindanao. Grabe nga mga hangkat sa pagpasulong sang inaway banwa ang napangibabawan sang rehiyon sa 2020. Sa atubang sang todo atake sang rehimen, nauyatan sang BHB ang inisyatiba

militar. Nakakumpiska ang mga Pulang hangaway sang mga armas nga sarang armasang isa pa ka platon. Nakarekord man sang 98 armadong aksyon batuk sa naga-opereyt nga tropang militar samtang katumbas sang gamay nga kumpanya ang numero sang ila mga kaswalti.

Panay. Signipikante nga pagdaku man sa masang katapuan sang rebolusyonaryo nga mga organisasyon ang tampok sa pahayag sang komiteng rehiyunal sang Partido sa isla. Sila ang nanguna sa paglunsar sang mga rebolusyong agraryo pareho sang pagduso sang kinamatarung nga italauma ang bakante nga mga parsela sang duta, pagpabilin sang katawhayan kag kalinungan kag pagpasulong sang iban pa nga kahublagaan para sa ila makasahi nga mga interes. AB

Kumprehensibo nga pagsulong sa Negros

KUMPREHENSIBO NGA PAG-ABANSE sa patag sang ideolohiya, pulitika kag organisasyon ang ginreport sang komite sang Partido sa Negros sa atubang sang pagpanghalit sang rehimeng Duterte kag pandemya nga Covid-19.

Sa patag sang ideolohiya, may pormal nga diskusyon ang mga sanga sa 25-tuig nga pagsuma sang rehiyon. Madinalag-on man nga nalunsar ang 3-lebel nga pormal nga edukasyon. Sa Central Negros, nakatapos ang 200 katapu sang Partido sa Batayan kag Intermedyang Kurso ng Partido sang 2020. Nakatapos man sang Abanteng Kurso ang mga kadre sang rehiyon. Bunga ang mga ini sang ginlunsar nga pinakauna nga kumperensya sa edukasyon sa rehiyon sang unang bahin sang 2020.

Sa organisasyon, nakalunsar sang mga asembliya kag miting ang mga organisasyong masa kag nakapili sang mga bag-o nga upisyal. Nakatukod sang mga tsapter para sa mangunguma, kababainhan kag pamatan-on. Nagdaku sang 10%-15% ang numero sang organisadong masa kag nadugangan sang 5%-10% ang gatos kalibo nga baseng masa.

Sa pulitika, nakapahulag ang mga mangunguma sa paglunsar sang rebolusyong agraryo kag antipyudal kag antipasistang pagbato. Malaparan nga nagpanagtag ang mga rebolusyonaryong pwersa sa rehiyon sang mga polyeto bahin sa pandemya nga Covid-19 kag naglunsar sang mga klinikang bayan. Pinakadaku diri ang 2,000 masa nga naserbisuhan sa Central Negros. Sa bilog nga 2020, 75 elemento sang AFP ang nalista nga kaswalti halin sa 30 taktikal nga opensiba kag pagsilot sang BHB sa isla.

Mga tumandok nga kontra-dam, ginmasaker

Siyam ka Tumandok nga aktibo nga nagapamatuk sa pagtukod sang dam sa Ila nga ansestral nga duta ang ginmasaker, kag 17 iban pa ang arbitraryo nga gindakop sang mga elemento sang Criminal Investigation and Detection Group (CIDG) kag 12th IB sang Disyembre 30, 2020 sa magkatalambi nga mga barangay sa dulunan sang Tapaz, Capiz kag Calinog, Iloilo.

Ginkilala ang mga ginpatay nga sanday Roy Giganto, Mario Aguirre kag Reynaldo Katipunang sang Barangay Lahug; Maurito Diaz, Sr. sang Barangay Tacayan; Eliseo Gayas, Jr. sang Barangay Aglinab; Artilito Katipunan sang Barangay Acuña; Jomar Vidal sang Barangay Daan Sur; kag Dalson Catamin kag Rolando Diaz sang Barangay Nayawan, tanan sa banwa sang Tapaz.

Ang mga biktima kilala nga mga lider tumandok kag katapo sang Tumanduk, organisasyon sang 17 komunidad sang Tumandok sa Panay. Suno sa mga saksi, pwersahan nga ginsulod sang mga pasista ang balay sang mga biktima sang kaagahon, ginpagwa ang mga pamilya, kag ginpangtiro ang mga biktima. Pila sa mga biktima ginpatay samtang nagakatulog. Gintortyur man antes patyon si Gayas.

Naglab-ot sa 300 ang nagoperasyon nga mga pasista sa 10 barangay sang Tapaz, kag 200 man sa anom ka barangay sang Calinog.

Pagkatapos sang krimen, mali-syoso nga ginpagwa ni Lt. Col. Gervacio Balmaceda sang CIDG Region 6 nga mga myembro sang Bagong Hukbong Bayan (BHB) ang mga biktima kag ginpatay pagkatapos “magbato.” Nagkalainlain nga mga armas kag bomba ang gintanom sang mga operatiba sa balay sang mga biktima.

Bangud sa kakugmat nga naagum sang mga komunidad, napwersa nga magbakwit ang may 500 indibidwal halin sa mga baryo. Nagkadto sila sa nagkalainlain nga sentro sang ebakwasyon sa Tapaz kag Calinog.

Madugay na nga ginapagwa sang militar nga may kaangtanan

ang Tumanduk sa Partido kag BHB. Tuyo sang pagpamigos nga tapnaon ang mabaskog nga pagpamatuk sang mga Tumandok sa ginatukod nga Jalaur Megadam sa Calinog kag plano nga Panay River Basin Integrated Development Project sa Tapaz kag Jamindan. Palayason sang mga proyekto nga ini ang pila ka pulo ka libo nga Tumandok kag lunuron ang ila nga mga duta. Ginabatuan man sang mga Tumandok ang pagpangagaw sang 3rd ID sa ila masobra 33,310 ektarya nga ansestral nga duta nga ginagamit bilang reserbasyon militar.

AB

Madinalag-on nga barikada sa Lupang Ramos

Napaatras sang barikadang bayan sang mga mangunguma kag supporter sa Lupang Ramos, Dasmariñas City, Cavite ang nagahana nga pagpalayas sa mga residente sang mga ahente sang National Grid Corporation of the Philippines (NGCP). Nag-umpisa ang duha ka adlaw nga barikada sang Disyembre 21.

Patindugan sang mga poste sang kuryente ang 372 ektaryang duta sang mga mangunguma. Umpisa 2014 gusto na nga sudlon sang NGCP ang Lupang Ramos nga maisog nga ginbatuan sang KASAMA-LR.

Aktibista nga mangunguma, ginpatay sa Bohol

PATAY SA PAGPANGLUTHANG sang mga pwersa sang estado ang mangunguma nga si Lorenzo Paña sa Barangay Doro, Balilihan, Bohol sang Disyembre 30, 2020.

Si Paña myembro kag anay upisyal sang Hugpong sa Mag-uuma Dapit sa Kasapdan-Kilusang Magbubukid ng Pilipinas. Daan na nga ginaipit sang estado ang biktima bangud sa pagka-aktibista. Sang 2018, ginhalughog nga wala sang mandamyento sang mga pulis ang iya balay sa Barangay Bantolinao, Antiquera. Ginpintasan man sang mga pulis ang iya pamilya.

Tortyur. Gintortyur kag ginbakol sang nagaoperasyon nga mga suldado sang 62nd IB ang sibilyan nga sanday Michael Callao kag Jimmy Bayog, pareho nga residente sang Sityo Agogolo, Barangay Macagahay, Moises Padilla, Negros Occidental. Nagaagi lang ang duha sa Sityo Bongao, Barangay Trinidad, Guihulngan City, Negros Oriental sang Disyembre 26, 2020 sang balabagan sila sang mga suldado.

Istraping. Tatlo ka sibilyan ang biktima sang pataratas nga pagpangtiro sang mga suldado sang 78th IB sa isa ka balay sa Barangay Quezon, General MacArthur, Eastern Samar sang Nobyembre 12, 2020. Sa sulod sadto sang balay ang mag-utod nga sanday Benan, 50; Boboy, 40; kag Ryan Cadello, 22—mga sibilyan nga gin-akusar sang militar nga may angut sa armadong hublag.

Militarisasyon. Halin Disyembre 25, 2020, nagsalakay ang may 90-120 suldado sang 11th IB kag 705th Police Regional Mobile Force Battalion sa 14 sityo sang mga barangay sang Tayak, Napacao kag Casalaan sa Siaton, Negros Oriental. Nakalista sang napulo ka kaso sang mga paglapas ang mga pwersa sang estado, lakip ang tuyo nga ginpatay, pagpangawat, pagpanamad sang propyedad, interogasyon kag pagpamahug.

Badyet para sa kurakot kag pasismo

PORMAL NA NGA GINPIRMAHAN ni Rodrigo Duterte sang Disyembre 28, 2020 ang ₱4.5 trilyon nga pungsodnon nga badyet para sa tuig 2021 nga gintawag sang mga kritiko sini nga badyet para sa kurakot kag pasismo.

Halos sangkap-at sang badyet (₱1.1 trilyon) gintalana para sa mga proyektong imprastruktura samtang wala pa sang 4% (₱200 bilyon) ang gintalana para tapnaon ang pandemya, sa pagpataas sang kapasidad sang sistema sa ikaayong lawas kag pagbakal sang bakuna.

Todo-buhos ang pondo para sa modernisasyon sang Armed Forces of the Philippines (₱38 bilyon) kag paniktik (₱9.5 bilyon). Bisan may sulu-sugilanon sa Senado sang pagbasura sa ₱19.1 bilyon nga badyet sang National Task Force to End Local Communist Armed Conflict, nagpabilin ini nga bilog sa pinal nga ginpirmahan nga badyet.

Sa pihak nga bahin, ginkakas ni Duterte ang mga probisyon para sa pagtigana sang gamay nga pondo para sa pagbakal sang dugang nga mga kama para sa pangpublikong ospital; paghatag sa mga titser sang espesyal nga alawans para sa transportasyon kag pagbakal sang mga kagamitan sa pagtudlo; relokasyon sang mga residente nga napalayas bangud sa ginatukod nga mga proyektong imprastruktura; libre nga pagpakaon para sa mga bata kag iban pa nga mga basehang serbisyo.

Ginkakas man niya ang probisyon nga nagaobligar sa iya upisina nga magsumiter sang report sa Kongreso kon paano ginagasto ang pondo nga paniktik sini kada kwarto sang tuig.

Samtang, nagtalana si Duterte sang ₱560 bilyon para bayaran ang iya mga ginutang sining nagligad nga mga bulan. Nagalab-ot na sa ₱10.2 trilyon ang utang sang Pilipinas sang Nobyembre 2020. AB

Gagmay nga pondo para sa bakuna

SA PIHAK sang salambiton pirme ni Duterte nga bakuna ang solo nga makasalbar sa pungsod sa pandemya, ₱2.5 bilyon lang ang aktwal nga gintigana niya para sa pagbakal sini. Ang dugang nga ₱70 bilyon magahalin sa utang kag di pa nakulekta nga rebenyu. Sining semana, nabalita ang plano ni Duterte nga liwat naman mangutang sang ₱30 bilyon halin sa Asian Development Bank kag World Bank para pangbakal sang bakuna. Ini sa pihak sang 8% pa lang ang nagamit sang rehimen sa ₱5 bilyon nga gin-utang sini sa World Bank sang Abril para kuno batuan sang pandemya.

Bangud sa kawad-on sang sentral nga plano kag pondo, madamo na nga syudad ang nagpahayag nga magabakal sang kaugalingon nga bakuna para sa libre nga pagpanagtag sa mga residente. Imbes nga sal-on ang daku nga kalkulasyon, ginapasa sang rehimen sa mga kapitalista ang pagbakal sang 600,000 dosis nga bakuna sang AstraZeneca (United Kingdom) kag nagpangayo sang 200,000 dosis para sa kaugalingon nga gamit. Antes sini, 2 milyon nga dosis man ang ginpromisa sang rehimen sa pribadong sektor.

Mga pusil, ginsurender sang CAFGU sa BHB

PATAY ANG ISA ka upisyal sang 46th IB pagkatapos siya luthangon sang isa ka elemento sang CAFGU nga indi na makaagwanta sa pagpamintas sadtong Septyembre sa Barangay Bugho, Pina-bacdao, Samar. Nagbalibad sa pagpanguna sa pagpatrulya ang amo nga elemento bangud sa kahadlok nga malukpan sang bomba sang BHB. Bangud sini ginbakol siya sang iya kumander, nga amo ang nagtulod agud luthangon niya ang upisyal. Ginsurender niya ang gin-isyu sa iya nga ripleng R4 kag pistola sa BHB, kag nagpangayo sang bulig batuk sa AFP. Makalipas ang duha ka semana dalayon nga ginhalian sang 46th IB ang ginsakop nga mga baryo sang Pelaon, Magdawat kag Manaing sa amo nga banwa.

Sa Negros Oriental, isa ka tinyente kag isa pa ka suldado sang 11th IB ang napatay, samtang duha pa ka suldado ang napilasan sang maengkwentro sini ang isa ka yunit sang BHB sa banwa sang Siaton sang Disyembre 24, 2020. Duha ka Pulang hangaway sang BHB ang namartir.

Treyning militar, ginlunsar sang BHB-Eastern Samar

NAKATAPOS SANG BATAYANG Kursong Pulitiko-Militar (BKPM) ang isa ka platun sang Bagong Hukbong Bayan (BHB)-Eastern Samar sa tunga sang mabaskog nga operasyon militar sang Oktubre 2020. Sa sulod sang 12 adlaw, natigayon nga magtreyning sang mga Pulang hangaway sa erya nga okupado sang Re-tooled Community Support Program (RCSP) sang militar.

Katuyuan sang paghanas nga pataason ang ikasarang militar sang yunit bilang kabahin sang paghanda sa mas mabaskog nga pag-atake sang mga armadong pwersa sang rehimen Duterte. Nangin katuwang sa aktibidad ang lokal nga organisasyong masa sa pagsiguro sang seguridad kag lohistika.

Sa isa ka simple nga seremonya pagkatapos sang treyning, ginpahayag sang mga estudyante nga nagtaas ang ila kumpyansa nga makig-away kag isulong ang armadong paghimakas batuk sa pasismo sang estado. Pagkatapos sang treyning, gilayon nga gindeploy ang amo nga yunit para atubangon ang mga pasistang tropa nga nagahimo sang operasyong RCSP sa lugar. AB

Duso sang mga titser kag ginikanan:

Luwas nga pagbalik-eskwela

Ginpakamalaut sang Alliance of Concerned Teachers (ACT) ang padasu-daso nga pagbawi ni Duterte sa unang plano nga buksan ang klase nga “face-to-face” o atubangay sa pila ka eskwelahan sa Enero. Suno sa mga titser, pagtalikod ini sa kinahanglanon nga luwas, de kalidad kag malab-ot-sang-pumuluyo nga edukasyon sa panahon sang pandemya. Gintawag ini sang grupo nga isa ka “pasibo nga sabat” kon sa diin ginpapili liwat ang pumuluyo sa tunga sang ikaayong lawas kag kabuhi kag kinamatarung sa mga serbisyo pareho sang edukasyon. “Tama na ang amo sini nga pagsulundan,” suno pa sa grupo.

Ginpaathag sang ACT nga dapat nakatum-ok ang mga pagtinguha sang estado sa luwas nga pagpabalik sa atubangay nga mga klase. Ginakilala ini sang mga titser bilang pinakamaayo gihapon nga pamaagi sang pagtudlo kag pagtuon. Labi ini nga nangin gilayon sa atubang sang palpak kag pabudlay nga *blended learning* nga ginapatuman sang Department of Education (DepEd) sa nagtaliwan nga lima ka bulan. Kabos ang preparasyon, sala-sala ang mga modyul, kag madamo ang indi makadungan sa pamaagi nga ini.

Wala sang paathag kag kampanya ang DepEd angut sa importansya, risgo kag preparasyon para sa luwas nga atubangay nga mga klase. Bangud diri, madamo sa mga ginikanan ang naglaum nga dululungan nga buksan ang mga eskwelahan sa tanan nga bahin sang pungsod, may bayrus man o wala. Nagpahayag sila sang pagkabalaka kag sobra-sobra nga pangulba bangud sa kahadlok sa bayrus kag ginatantya nga daku sang gasto engkaso magbalatian sila o ang ila mga anak.

Isa si Sandy sa naglaum nga dululungan nga buksan ang mga eskwelahan. “Kaluwasan anay antes edukasyon,” siling niya. “Sa sunod na lang kon may bakuna na” kag “basi sa masunod nga tuig,” sabat sang iban. Bisan pa, malayo pa ang posibilidad sang bakuna, labi na sa mga bata nga ginbutang sang rehimen sa pinakamanubo nga pryoridad sini. Tubtob subong, nakakulong sila sa tagsa nila ka balay nga

wala sang plano kon paano sila makabalik sa “normal” nga pangabuhì.

Pero madamo gihapon ang nagasugot nga magbalik sa atubangay nga klase sa pihak sang manipis nga impormasyon. Isa diri si Lena nga apat ang anak nga nabudlayan sa sistemang modyul. “Tubtob Grade 3 lang ang natapusan ko gani indi ko sila masarangan tudluan.” Nagakabalaka siya nga indi makatapos sang Grade 12 ang panganay niya nga anak samtang nagadugay nga wala sang titser nga nagatudlo sa iya. Wala pa sang nakatapos sa elementarya sa ila pamilya.

“Sa matuod lang, malain ang buot,” hambal naman ni Joy. “Kon sa diin manugtapos na ang tuig, amo pa lang may plano? Lima ka bulan nga ginpabudlayan sa modyul, pwede man gali ang face-to-face?” Bag-o nga nagbata si Joy sang magsugod ang *blended learning* sang Agosto. Isahanon niya nga ginaatipan ang iya subong lima ka bulan nga lapsag kag mga anak nga ara sa Grade 2 kag Grade 6.

“Damo na ang trabaho sang mga nanay. Magluto, maglaba, maglimpyo, maghugas, magpangita sang kwarta,” siling ni Gina. “Pag-abot

sa pagtudlo sa mga bata indi na ako makakonsentrar bangud kapoy na. Tamad pa sila nga magtuon bisan diri sa balay lang.”

Ang mga nagpasugot sa *face-to-face* naghambal man nga sugot sila basta magsuksok sang *facemask* kag *face shield*, may physical distancing, limitado ang oras kag adlaw sang pagsulod kag indi nagagulutok ang klasrum. Nahangpan nila ang mga risgo sang *face-to-face* nga klase kag handa sila nga sakbaton ang responsibilidad sa ila para masiguro nga luwas ini. Handa sila nga magpaidalom sa anuman nga programa nga ihatag sang DepEd kon may bastante nga konsultasyon para diri. “Halos wala sila sang nahibal-an sa mga modyul,” siling ni Fanny. “Ako ang nagahimo sang *project* kag nagasabat sa mga eksam.”

“Ang mga tambay gani, ginatugutan nga mag-inuman, ngaa ang mga bata indi pa pagtugutan nga makatuon sang husto?” Sang Oktubre pa ginbuksan ang tanan nga iban pa nga establisyemento kag mga lugar-kalingawan.

Halin Nobyembre tubtob Disyembre, madamo nga mga syudad kag banwa ang nagdeklarar sang *Covid-free* nga mga barangay. *Covid-free* o wala sang Covid ang isa ka lugar kon wala ini sang nalista nga kaso sa sulod sang minimum nga duha ka semana. Luwas sa Metro Manila, may mga erya nga tuman ka nubo ang tantos sang impeksyon, kon may ara man, kag madali nga matapna dulot sang pagbuligay sang mga residente kag lokal nga konseho. AB

13th month pay, wala ginhatag sa madamo

Madamo nga mamumugon ang naglaum nga makabaton sang *13th month pay* sang Disyembre 2020 agud makabawi man lang sa tagsa-tagsa nila ka pangabuhian sa bag-ong tuig. Madamo man ang naglaum nga magamit ini para mabayaran ang nagtinambak nila nga utang dulot sang tuman kalawig nga panahon nga wala sila sang trabaho. Naglipas na ang bag-ong tuig pero madamo gihapon sa ila ang wala makabaton sang nasambit nga benepisyo.

Ang *13th month pay* isa ka benepisyo nga obligado nga ihatag sang mga employer sa ila mga mamumugon nga indi maglampas sa Disyembre 24 kada tuig. Tanan nga mga mamumugon, lakip ang mga kontraktwal, nga nagserbi sang indi magnubo sa isa ka bulan sa ila mga employer may kinamatarung nga magbaton sang benepisyo nga ini. Ginakwenta ini base sa balor sang bulanan nga sweldo sang mamumugon kag numero sang bulan nga siya nagtrabaho sa sulod sang isa ka tuig.

Sa nagligad, ginagamit sang mga mamumugon nga Pilipino ang benepisyo nga ini para sa Paskua, pang-gasto sa iban nga galastuhan sa balay, o indi gani ginatipon para magamit sa panahon sang pigado. Subong nga pandemya, kon sa diin mas kinahanglanon, amo man gindingot ang benepisyo nga ini sa madamo nga mamumugon. Ginatantya nga may 2 milyon mga mamumugon ang wala nakabaton sang *13th month pay* para sa 2020.

Lakip sa ila si Kim, mamumugon sa isa ka daku nga grocery sa Maynila. “Lima ka tuig na ako nga nagtrabaho bilang merchandiser pero sa ngalan lang ako nga regular. Lima ka tuig na ako nga wala makabaton sang *13th month pay* kag iban pang mga benepisyo,” siling niya. Sining nakaligad nga mga *non-working holiday* (adlaw nga wala sang trabaho pero may sweldo), gin-obligar si Kim sang iya employer nga magtrabaho nga wala sang espesyal nga kompensasyon. Lapas ini sa reaksyunaryong layi nga nagasaad dapat bayaran sang indi magnubo sa 200% sang ila sweldo ang mga nagtrabaho sa *holiday*.

Wala man nabaton ang *13th month pay* sang gwardya sa isa ka kumpanya sa Laguna kag bag-o nga iloy nga si Lucy. “Ginhatag na sang agency ang *13th month pay* sang mga kaupdanan ko, pero wala ako sang nabaton. Naka-*maternity leave* ako subong bangud bag-o nagbata sa ulihi nga bahin sang Oktubre, estorya niya. Sang magreklamo siya sa maneydsment sang *security agency*, ginhambalan siya nga kinahanglan anay niya magpasa sang “temporary resignation letter” para makuha ang amo nga benepisyo. Nagbalibad siya magpasa sini pagkatapos paandaman sang iya pareho nga mamumugon nga gamiton lang ini para piliton siya nga maghalin sa trabaho.

Imbes nga *13th month pay*, utang ang nagsug-alaw sa mamumugon sa kontruksyon sa Pampanga nga si Niko kag iya mga kaupdanan sang nagligad nga tuig. Ginsaysay niya kon paano gingamit sang iya employer ang *cash advance* (pauna nga sweldo) sa ila para ilubong sila sa utang kag dingutan sang amo nga benepisyo. “Puro negatibo ang mga sweldo namon bangud ginpatubuan ang *cash advance* sa amon. Dedma lang ang employer sa amon, wala bisan gamay nga kunsiderasyon man lang.”

Pareho kay Niko, gin-kakas man sa *13th month pay* sang drayber sang kumpanya nga si Jack ang ₱3,000 nga *cash advance* niya sang mag-umpisa ang *lockdown* sang Marso. Gin-nalauman tani niya ang benepisyo nga ini para pangbakal sang bulong para sa

iya *hypertension*, pero halos ₱400 na lang ang iya nabaton. “Siling sang superbisor namon, daku man kuno ang nakaltas bangud Septyembre na ako ginpabalik sa trabaho.”

Ginapamatud-an sang mga kaso nga ini nga wala sang bangkil ang deklarasyon ni Labor Sec. Silvestre Bello nga dapat makabaton ang mga mamumugon sang *13th month pay*. Sa kamatuoran, wala gihapon siya sang plano nga maghimo sang inspeksyon para siguruhon ang pag-sunod sang mga employer sa nasambit nga layi. Wala man sang nabaton nga anuman nga subsidyo ang pigado nga mga empresa, labi na ang gamay kag medyum kadaku, para siguruhon nga mahatagan ang ila mga empleyado sang nasambit nga benepisyo.

Kabahin ang gindingot nga *13th month pay* sa rason sang padayon nga pagbagsak sang sweldo sang mga mamumugon sa tunga sang pandemya. Sa bilog nga kalibutan, gintantya sang International Labor Organization nga nagtibusok sang 11% ang sweldo sang mga mamumugon o katumbas sang \$3.5 trilyon (₱168 trilyon) sa una nga tatlong kwarto sang 2020. AB

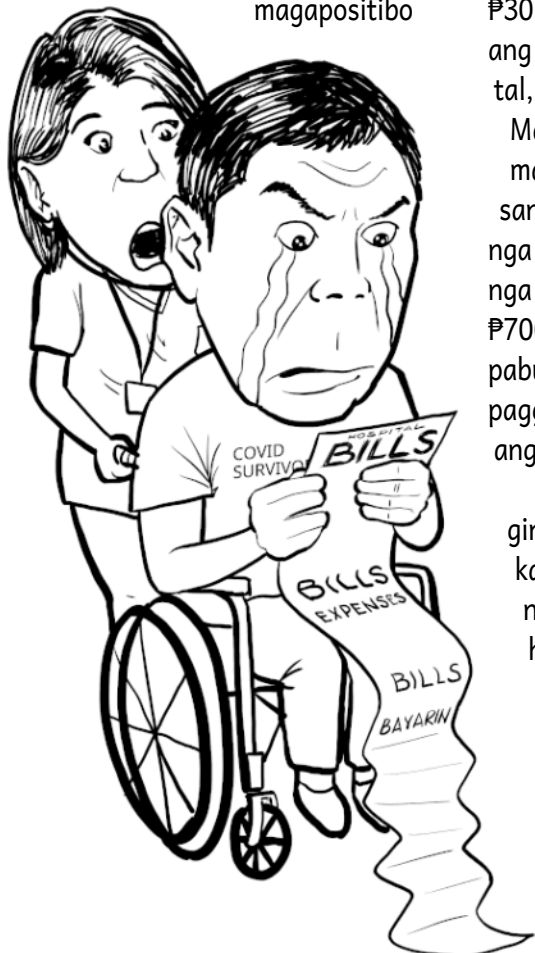

Naluwas sa Covid-19 pero wala sa kabudlay

Nagtapos ang tuig 2020 nga may 474,000 kaso sang nalatnan sang bayrus nga Covid-19 sa Pilipinas. Sang Enero 4, ginasiling nga 448,258 diri “nakarekober” sa balatian samtang 9,257 naman ang napatay. Kadam-an sang mga nalatnan kag nakarekober ara sa edad 49 panubo. Pinakamadamo ang nagakamatay sa mga pasyente nga nagaedad 60 pataas.

Sa bilog nga panahon sang pandemya, linibo sa mga nalatnan ang gindeklarar sang Department of Health (DOH) nga “nakarekober” o nag-ayo na sa balatian kada semana. Sa idalom sang protokol nga “Oplan Recovery,” tanan nga mga *asymptomatic* (wala sang ginabat-yag nga sintomas) kag kaso nga wala naglala awtomatiko nga gindeklarar nga “nakarekober” pagkatapos ang rekisito nga 14-adlaw nga pagkwarantina. Ang pagkwarantina mahimo nga himuon sa mga pasilidad nga ginapadalagan sang mga lokal nga gubyrno o sa kaugalingon nga balay sang pasyente. Dugang sa ila ang mga nag-ayo sa sulod sang mga ospital.

Wala na ginpaidalom liwat sa testing ang mga “nakarekober” samtang ara sa kwarantina. Suno sa DOH, ini bangud madamo sa ila ang magapositibo

pa gihapon dulot sang bayrus nga ara pa sa lawas nila. Pero, indi na kuno makalalaton ang bayrus nga ini. Suno sa mga syentista, pinakamakalalaton ang bayrus sa unang 10 adlaw sang impeksyon. Masobra 90% sang mga nalatnan nga nagaedad 59-panubo nagaayo sa balatian.

Nag-ayo man sa balatian, wala katapusan ang ila nga pag-antus. Indi lang pila ang nalubong sa utang bangud sa sobra kamahal nga pagpa-ospital. Madamo ang sige-sige nga nagabat-yag kag nabudlayan makabalik sa daan nila nga pangabuhi. Kon wala sila sang nabaton nga ayuda, subsidyo o bisan ano nga suporta halin sa estado sang nagbalatian sila, mas labi nga wala sila sang nabaton pagkatapos nila nga makaluwas.

Sa Metro Manila, nagalab-ot sa ₱30,000 tubtob ₱40,000 kada adlaw ang sukot sang mga pribadong ospital, wala pa ang bayad sa duktor. May mga pasyente nga indi gid malala ang sintomas nagbayad sang ₱570,000 para sa 14-adlaw nga pagka-ospital. Ang mga daku nga ospital nagasukot sang tubtob ₱700,000 sa isa ka semana nga pagpabulong, bisan wala maglab-ot sa paggamit sang *oxygen* o *ventilator* ang pasyente.

Hindi basta-basta madula ang ginaantus nga sakit sang mga nakaluwas sa Covid-19. May pila ang nagreport sang pulu-panahon gihapon nga hilanat, ubo, pagkadula sang panabor kag pangsimhot, kag kabudlayan sa pagginhawa bisan pila ka semana na sila nga gindeklarar nga luwas na. Indi pa matantya kon pila sa mga nakaluwas ang appektado sa kahimtangan nga ini,

nga ginatawag “long” o malawig nga Covid.

“Kis-a nagabugtaw ako nga indi makaginhawa,” suno kay Manny, tatlo ka bulan matapos siya maggwa sa kwarantina. Duha ka beses siya nga nagpositibo kag nagkwarantina sa sulod sang duha ka bulan antes magrekord nga negatibo ang iya test. Para mag-ayo, nagbakal si Manny sang mga bitamina kag iban pa nga pangpabaskog sang resistensya, gamit ang nabilin niya nga gintipon.

Wala gilayon nga nakabalik sa trabaho ang mga nakaluwas. “Septyembre ako una nga nagpositibo kag nagkwarantina,” suno kay Pinang, isa ka mamumugon. Disyembre na pero wala gihapon siya makabalik sa trabaho. Pareho sa madamo nga kumpanya, rekisito sa iya ginatrabahuan ang magnegatibo anay ang mga nalatnan antes sila pasudlon. “Lima ka beses na ako nga paliwat-liwat nga nagpa-test pero positibo gihapon,” suno kay Pinang. Sa katapusan, nagpaidalom siya sa isa ka espesyal nga test agud mahibal-an kon nalatnan gihapon sang bayrus nga ara sa iya lawas. “Umpisa pa lang sang trabaho, lumos na gilayon sa utang,” siling niya. Ang kada test nagabalor sang halin ₱1,500 tubtob ₱8,000, depende sa lugar kag ospital. Tubtob ₱3,409 lang ang ginasabat sang Philhealth kag kon ang mga test ginhimo sa isa lang ka laboratoryo o ospital.

“Napensar ko nga magresayn na lang sa trabaho.” siling ni Pinang, “pero mabudlay subong magpangita sang masudlan.” Ginakulbaan man siya nga indi niya makuha ang iya benepisyong sa panahon nga kinahanglanon niya ini. Sobra kahinay kag kumplikado ang proseso sang pag-aplay kag pagkuha sang benepisyong sa Social Security System. “Sang Oktubre pa nagresayn ang katrabaho ko pero Disyembre na, wala pa gihapon sila sang *sickness benefit* nga nabaton,” dugang niya. AB

18

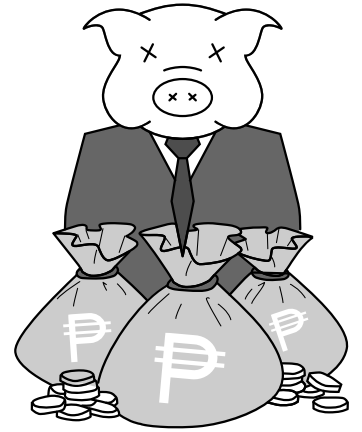
andana nga nahulog ang Pilipinas sa listahan sang mga korap nga pungsod sa idalom sang rehimeng Duterte.

Ginkuhaan: Transparency International

Halin ika-95 sang 2015, ara sa ika-133

pwesto ini subong sa pihak sang **kuno malimpyo si Duterte** sa iya **paltik nga kampanya kontra-korapsyon**.

₱700B

ang nadula sa guberno kada tuig dulot sang korapsyon kag pagpangawat sang pondo

Ginkuhaan: Office of the Ombudsman

₱350-₱2,450

igabuhin sang Philhealth sa mga nagasweldo sang

₱10,001-₱69,999

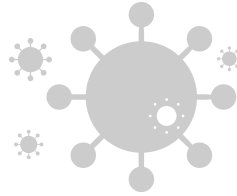
kada bulan umpisa Enero 1

₱ 390

bag-o nga minimum nga **bulanan nga buhin** sang **SSS** umpisa Enero halin sa daan nga **₱320**.

B.1.1.7

bag-o nga baryant sang SARS-CoV-2, ang bayrus nga tuga sang sakit nga **Covid-19**. Una ini nga “natukiban” sa **United Kingdom** sang **Disyembre 20, 2020**. Bisan **wala pa** sang **mabaskog nga ebidensya** nga nagapamatuod nga “mas makalalaton” ini, madamo na nga pungsod ang **nagsira** sang ila mga **dulunan sa tuyo nga pungan ang paglapta** sini.

Baryant - pag-angkon sang mga mutasyon sang bayrus pero *indi bastante para mabag-o ang basehan nga kinaiya sini.*

10.3 milyon

dosis sang nagkalainlain nga bakuna ang napanagtag na sa **29 pungsod** sang **Enero 1**. Ara sa **8.25 bilyon** nga dosis na ang nabakal o ginpareserba.

Philippines Trends

1 #NoToVIPvaccination

3,032 Tweets

Pagpakamalaut sang pumuluyo sa espesyal nga pagpabakuna sang Presidential Security Group kag myembro sang kabinete ni Rodrigo Duterte sa ila mga kaugalingon. Nauna pa sila sa mga mamumugon sa ikaayong lawas.

Marco L. Valbuena

@marco_cpp

Jan 3

₱2.77 kada adlaw. Ini ang dugang nga allowance nga ginhatag ni Duterte para sa mga titser nga Pilipino sa 2021 budget. **Ginpabudlayan na, ginainsulto pa.**

6

290

1.2K

Alagyan sang pag-isa kag pagbato

Dulot sang Covid-19 kag militarista nga lockdown, limitado ang nangin piskal nga pagtilipon kag paghulag sang mga demokratikong organisasyon sang 2020. (Basahon ang kaangut nga artikulo sa *Ang Bayan*, Disyembre 21, 2020.) Sa sini nga kahimtangan, gintinguhaan sang mga organisasyong masa sang mga sektor sa kasyudaran nga gamiton ang mga plataporma nga *online* para magpamuklat, mag-organisa kag magtuon.

Sa inisyal nga nakalap nga datos sang *Ang Bayan*, may masobra 300 ka *online* nga mga aktibidad, kadam-an mga lokal nga mga tsapter, ang nalunsar sang nagligad nga tuig. Ang mga ini ara sa porma sang mga protesta, kultural nga presentasyon, *social media rally* (dululungan nga pag-post sang mga reklamo gamit ang komun nga mga *hashtag*), *webinar* kag pangpulitika nga pagtuon, oryentasyon kag pagtukod sang mga tsapter kag mga pulong ang ginlunsar sa bilog nga tuig. Pinakaaktibo sa aktibismo nga *online* ang sektor sang pamatan-on.

Pulu-panahon man nga mga porum ang gin-organisa sang mga pungsodnon nga sentro sang mga demokratikong organisasyon (may mga semanal samtang ang iban kada may nagahana nga paghulag).

Pinakamadamo ang nakig-isa sa protesta sang Mayo 1, 2020 sa Pangkalibutanon nga Adlaw sang Pagtrabaho sa pagpamuno sang Kilusang Mayo Uno. Natan-aw ini sang masobra 77,000 beses sa Facebook. Kadungan sini ang ginhimo nga pag-post sang mga laragway kag panawagan para sa ikaayong lawas, pangabuhian kag kinamatarung.

Pinakatampok sa bilog nga tuig ang mga porum kag malip-ot nga pagtuon bahin sa pagpasar sang layi nga Anti-Terror Law. Madamo nga porum kag pagtuon ang nalunsar sang mga lokal nga tsapter sang organisasyon sang pamatan-on sa Metro Manila, Southern Tagalog, Cordil-

lera kag pila ka prubinsya sa Visayas kag Mindanao. Pila ka libo nga pirma man ang nakalap sang kampanya batuk sa ATL kag pagsuporta sa ABS-CBN pagkatapos ini ipasira. Nag-trending sang pila ka pilo ang #JunkTerrorLaw (Ibasura ang Terror Law) para ihayag ang pagpamatuok sa layi kadungan sang panawagan nga #OustDuterteNow (Pataliskon si Duterte, subong na).

Nagtampok man ang pagbato sa *red-tagging*, reklamo sang mamumugon sa ikaayong lawas kag mga empleyado sang gubyerno para ihatag ang *hazard pay* kag libre nga *mass testing*, pagkalugaw-an sang pamatan-on sa *online learning* gamit ang #NoStudentLeftBehind kag paghiliusa sa kampanyang #BalikPasada para sa mga drayber sang dyip.

Napakita ang potensyal kag kadasig sang pagpangalap sang bulig sa *social media* sang sunud-sunod nga bunalan sang mga bagyo ang pungsod. Madasig man naglapnag ang panawagan para sa donasyon kag ayuda, amo man ang pagpasabat sa kawad-on sang sabat sang

rehimeng Duterte paagi sa pagtrending sang #NasaanangPangulo.

Pila ka organisasyon nga nakabase sa komunidad kag pabrika ang aktibo nagpahayag sang reklamo sa *social media* sa panahon sang *lockdown*. Talalupangdon sa ila nga mga panawagan ang mahinay nga paghatag sang Social Amelioration Program sang rehimen kag kakulangan sang ayuda nga pagkaon.

Ginlunsar man sa mga punsok sang mga mamumugon, imol kag magkasimaryo ang mga *online* nga konsultasyong bayan para pangitaton ang reklamo sang pumuluyo. Maluwas pa diri ang lapta-lapta nga mga post sang mga imol, manunudlo, pamatan-on kag mga propesyunal.

Kadungan sang pag-arangkada sang protesta nga *online*, nagbaskog man ang pangbusal sang estado. Madamo ang ginpigog kag gin-aresto bangud lang nagpost sila sang ila nga reklamo kag kritisismo *online*. **AB**

Daku nga potensyal sang social media

Ara sa 81 milyon nga Pilipino ang nagagamit sang internet, suno sa isa ka pagtuon sang Oktubre 2020. Ang mga Pilipino ang pinakababad sa internet sa bilog nga kalibutan, konsa diin halos 10 oras kada adlaw ang ginahinguyang nila diri. Apat ka oras kada adlaw ang ginahatag nila sa *social media*. Mayorya sa mga nagagamit nagaedad 20 tubtob 34 tuig ang edad.

Nalab-ot sang Facebook ang halos tanan nga 81 milyon nga ara sa internet nga Pilipino. May 40 milyon man ang nalab-ot sang Youtube, 14 milyon sang Instagram, 10 milyon sang Snapchat, kag 7.8 milyon sang

Twitter.

